

1.1. Resumé

V naší práci jsme si kladli za cíl popsat vývoj ženské postavy od romantismu k modernismu v hispanoamerické literatuře. Na hlavních ženských postavách čtyř románů jsme si ukázali hlavní charakteristiky romantické a modernistické hrdinky. V úvodní části jsme uvedli některé charakteristické rysy obou směrů a dále jsme práci rozdělili do čtyř částí. Každá z nich se věnuje jednomu románu. Kromě ženských postav jsme se zaměřili i na hlavní mužské protagonisty. I u nich samozřejmě dochází k jistému vývoji a navíc jsou považováni za hrdiny těchto děl.

Jako první jsme vybrali Maríi ze stejnojmenného románu. Označili jsme ji za představitelku romantismu, k čemuž nás vedlo několik důvodů. Prvním z nich je její krása. Maríia je hlavním hrdinou popisována jako nesmírně krásná, čistá a nevinná. Stejná je i její láska k Efraínovi, hlavnímu mužskému protagonistovi. Idylický obraz naruší zjištění, že Maríia trpí dědičnou nemocí. Sny o společném životě Efraína s Maríí zničí smrt mladé dívky. Zároveň její předčasný skon zajistí neposkvrněnost jejího obrazu v Efraínově srdci.

Maríia je po celou dobu viděna očima Efraína, který celý příběh vypráví. Čtenář téměř nemá možnost setkat se přímo s jejími názory a city. Jedinou výjimku tvoří dopisy posílané milému do Londýna.

Na příkladu básně *Havran* Edgara Allana Poea a především jeho stati *Filozofie básnické skladby* jsme poukázali na některé typické romantické rysy ženských postav. Dokázali jsme, že s obdobnými rysy hrdinky se setkáme i v české literatuře - v *Márince* Karla Hynka Máchy.

Maríia i Márinka mají podobné fyzické rysy (tmavé vlasy, bílá pleť, útlá postava, sugestivní pohled). Obě také podlehnou nevyhléditelné nemoci a zemřou, aniž by se před smrtí shledaly se svým milým. Oba příběhy se odvíjí v ohraničeném prostoru. Maríin svět je především dům a zahrada, Márinka žije také v domě, kde nejvíce času tráví ve světnici. Společným motivem je i cesta, která milence rozdělí.

Zajímavé je, že obě díla se i v mnohém liší. Odlišný je prostor, kde se děj odehrává. Statek Efraínovy rodiny leží uprostřed nádherné kolumbijské přírody. Dům, ve kterém žije Márinka je v chudé části města. Zatímco se Isaacs snažil o realistické zobrazení světa, Máchovi je bližší snový svět.

Dále jsme román *María* označili jako idylický. Kritériem bylo především místo, kde se příběh odehrává a vyobrazení vztahů, které panují mezi pány a poddanými. I v této části jsme porovnali *Maríi* s českým dílem, tentokrát s *Babičkou* od Boženy Němcové.

Zjistili jsme, že v obou románech hrají důležitou roli tradice a sepjetí s přírodou. Společný je i zidealizovaný pohled na společenskou hierarchii. V *Babičce* vystupuje dobrotivá kněžna Zaháňská, která naslouchá radám prosté venkovské ženy a v kolumbijském románu panují vřelé vztahy mezi Efraínovou rodinou a služebnictvem. Dále je v obou příběh nešťastné (Efraín a María, Viktorika) a šťastné (Tránsito a Braulio, Kristla a Míla) lásky. Podstatnou část porovnávaných románů tvoří žánrové obrázky, kdy jsou popisovány tradiční šaty, písně a každodenní činnosti.

Druhým románem je *Lucía Jerez*, jediný román kubánského spisovatele Josého Martí. *Lucía Jerez* stojí na hranici mezi romantismem a modernismem. Nalezneme v ní proto jak rysy modernistické, tak romantické. Oproti příběhu v Isaacsově románu je zde vypravěč ve třetí osobě. Mění se prostor, kde se příběh odehrává, neboť děj se přesouvá z přírody do města. V souvislosti s tím se mění i oblečení postav, které je zdobenější, a ženy o svou krásu pečují.

I v tomto románu je nám podán příběh nešťastné lásky. Lucía je zamilovaná do Juana Jereze, ale její láska je nezdravá, majetnická. Začne žárlit na svou přítelkyni, mladou dívku Sol, obdařenou neskutečnou krásou. Myslí si, že se Juan do Sol musí zamilovat, protože je tak krásná a čistá. Sol netuší, jak silný vnitřní boj se v Lucíi odehrává. Neví, že její přítelkyně Lucía trpí chorobnou žárlivostí. Na venkovském sídle Lucía již nedokáže tento cit ovládat a Sol zastřelí.

Srovnáme-li Lucíi s Maríi, vidíme jasně, že Lucía není pasivní, ale jedná. To ona, ne Juan, je skutečnou hrdinkou příběhu. Díky nepřímé řeči může čtenář sledovat její myšlenky a lépe pochopit její jednání.

Řekli jsme, že román stojí mezi romantismem a modernismem. Každý z těchto směrů má v knize svou představitelku; romantismus Sol a modernismus Lucíi. Sol se v mnohých rysech podobá Maríi z předchozího románu: je krásná, nevinná, čistá. Všechny tyto rysy jsou nenadálou smrtí zachovány stejně jako u Maríe. Oproti tomu Lucía dává přednost městu před přírodou, je psychicky labilní a obklopuje se uměle vytvořenými předměty. Navíc její žárlivost je až patologická.

Třetím románem jsou *Rozbité idoly*, které lze již považovat za zcela modernistické dílo. Hlavním hrdinou je mladý sochař Alberto Soria, který se vrací z Paříže do rodné Venezuely. Jeho snem je povznést vlast prostřednictvím umění, ale jak sám v závěru zjistí, Venezuela není na takovou obrodu připravena.

Pro Albertovu tvorbu jsou důležité tři ženy: Julieta (Paříž) a Maríá s Teresou (Caracas). Již Julieta představuje nový typ ženy zkažené civilizací, neurotické a neuspokojitelné. Naplno se tyto charakteristiky projeví u femme fatale Teresy Faríasové, hlavní ženské postavy. Z tohoto hlediska je zajímavá opozice Evropa – Latinská Amerika. Julieta patří k Evropě a Maríá s Teresou představují nový typ krásy, krásu kreolskou.

První ženou, která se v Caracasu zamiluje do mladého sochaře, je jeho láska z dětství Maríá Almeidová. Vztah Maríe a Alberta je, na rozdíl od poměru s Teresou, veřejný. Jejich láska projde několika fázemi, od bláznivého poblouznění, kdy Alberto nosí své milé nejkrásnější květiny, přes žárlivost (stejně neopodstatněnou jako byla Lucína v předchozím díle), po konec. Zajímavý je ničitelský výbuch vzteku, kterému Maríá propadne v Albertově dílně. Celou dobu jednala podle morálních zásad společnosti a výsledkem je, že ji Alberto podvádí s vdanou ženou. Míra únosnosti přetekla a Maríá se na chvíli mění v běsnící Lucíí Jerez.

Hlavní ženská postava tohoto díla je bezpochyby Teresa. Díky ní se setkáváme s jednou z typických ženských postav konce století – femme fatale.

Teresa je vzorem kreolské krásy, právě proto si ji Alberto vybere za model ke své třetí nedokončené soše. Zajímavé je, že Teresa žije dvojitý život. Na své okolí působí jako vzorná žena a matka dvou dětí, pravidelně chodí do kostela a často je ostatním ženám dávána za příklad. Zároveň ale její neustálá neuspokojenost způsobuje, že si hledá milence. Jedním z nich je i hlavní hrdina Alberto Soria, se kterým se schází nejdříve v kostelech, pak v jeho dílně. Teresa totiž potřebuje ke své lásce mystickou atmosféru církevních míst.

Poslední román se poněkud liší od předchozích. V jeho názvu je přezdívka hlavního hrdiny, a v tomto případě není zastíněn svým ženským protějškem. V *Duši podniku* je nám jednak podán obraz venezuelské společnosti konce devatenáctého století, jednak příběh nevydařeného manželství Crispína a Maríe.

Crispín Luz je účetní, který žije svůj pedantský život ve velkém domě s matkou, bratrem a sestrou. Zamiluje se Maríe, kterou si také vezme. Ale zatímco on by pro ni udělal cokoli, María svého muže nemiluje a cítí k němu stále větší odpor. Vdala se z nedostatku vůle, ze strachu, že zůstane sama. V tomto svazku chřadne a psychicky trpí. Na radu lékaře tedy odjede uzdravit se do lázní Macuto, kam dorazí i Julio de Nájera, dandy a svůdce tohoto románu. María krásnému mladíkovi podlehne a poprvé v životě pozná krásu zamilovanosti. Ale po návratu do města již ji Julio nepotřebuje a opouští ji. Zdrčená María stále více chřadne a situace v rodině je stále horší. Dítě, na které se Crispín tolik těšil, je nemocné a žije jen zázrakem. V takové situaci už Crispín nemůže žít dál, a tak podlehně nemoci a v závěru knihy zemře. Během jeho posledních dnů se o něj María vzorně stará a mění se tak ve vzornou manželku.

Došli jsme k závěru, že jednou z hlavních změn, kterou jsme zaznamenali u ženské postavy, je posun od pasivity k aktivitě. María nechala ostatní, ať za ni rozhodují, ale Lucía i Teresa určují samy aktivně vlastní osud. María z románu Duše podniku je opět ženou bez vůle, která se nechá přesvědčit k sňatku s mužem, kterého nemiluje. Vrací se tak k Maríi Jorge Isaacse, uzavírá pomyslný kruh. Ovšem na druhou stranu se po nevydařeném manželství rozhodne vzít napříště svůj osud do vlastních rukou, jednat. Tím se podobá modernistickým hrdinkám. S odklonem od romantismu souvisí i opuštění požadavku nevinnosti a čistoty typické pro tento směr. Místo nich nastupuje zájem o psychologii postav, častým prostředkem je nepřímá řeč a vnitřní monolog. Ženy z pohledu estetiky konce století nejsou andělské bytosti, mnohem větší důraz je kladen na jejich psychiku.

Bylo zajímavé sledovat rozdílný pohled jednotlivých autorů na ženskou postavu. Odráží se v něm nejen společenské konvence, ale i osobní a literární zkušenosti spisovatelů.

